

Linn Skaghammar

blott de tama fåglarna har en längtan

Yrkehögskolan Novia

Utbildningen för bildkonst

Examensarbete för bildkonstnär, YH-examen

Jakobstad, Finland

2014

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. En personlig bakgrund till varför jag inriktat mig på längtan.....	9
2. Tidigare erfarenheter av tält.....	13
2.1 Tidigare tältarbeten.....	15
2.2 Vad det står för nu.....	17
3. Om forskandet: att spåra och iaktta.....	19
3.1 Trovärdighet?.....	22
3.2 Forskningsarbetet.....	23
3.3 Exempel ur arbetet.....	26
3.4 Tankekartorna: att strukturera, kartlägga, bearbeta.....	30
4. De som trampar upp andra stigar.....	35
5. Källförteckning.....	41

BILAGOR

1. CD med intervjuerna.....	43
2. Intervjuerna i sin ursprungsform.....	44
3. Källor till tankekartan.....	59

In my thesis, I chose to focus on longing. A longing for a different way of life; a life beyond the commerce, closer to nature. It is an artistic investigation into longing for nature, and I wonder *why* we long. What are we longing *for*? What are we longing to *get away from*? What is it that controls our longing?

In hope of learning more about how we got to where we are today, I have traced signs of longing for nature. I have been collecting old and new ideas and thoughts that seem relevant, and present them in the exhibition. I concentrated on the longing for nature because I see serious flaws in our way of life, and a more or less conscious desire for something different. It feels important to criticize our way of life and our longings, but also to protect our species-specific ability to dream of a radically different future. Since alternative lifestyles are not very common and may seem difficult to take part in, I wanted my thesis to create a mental space for those alternative dreams. This led me to build a tent installation.

I mitt examensarbete valde jag att inrikta mig på längtan. En längtan efter ett annat sätt att leva; ett liv bortom kommersen, närmare naturen. Det är en konstnärlig undersökning av naturlängtan och jag frågar mig *varför* vi längtar. Vad är det vi längtar *till*? Vad är det vi längtar oss *bort ifrån*? Vad är det som styr vår längtan?

I hopp om att lära mig mer om hur vi hamnat där vi är idag har jag spårat tecken på naturlängtan. Jag har samlat gamla och nya idéer och tankar som känns relevanta, och presenterar dem i utställningen. Jag inriktade mig på naturlängtan därför att jag ser grava brister i vårt levnadssätt, och en mer eller mindre medveten längtan efter något annat. Det känns viktigt att kritisera vårt levnadssätt och vår längtan, men också att värna om vår artspecifika förmåga att kunna drömma om en radikalt annorlunda framtid. Eftersom alternativa livsstilar inte är så vanliga och kan kännas svåra att ta del av, så ville jag i mitt examensarbete skapa ett mentalt rum för just alternativa drömmar. Det ledde mig till att bygga en tältinstallation.

1. En personlig bakgrund till varför jag inriktat mig på längtan

Jag har gått i skolan hela mitt liv. Från att jag var 9 år började jag må väldigt dåligt av skolan och gör det än idag, trots att jag tycker om att läsa och lära mig saker. Duktig-flicka-komplexet är väldigt vanligt och det är svårt att göra något åt när både skola och arbetsliv handlar om konkurrens. Att ständigt bedömas och jämföras. Jag har alltid haft ett stort behov av att ha något att se fram emot för att stå ut med vardagen. Det kan vara att jag längtar efter helgen eller har något kul inplanerat, t.ex. att gå på bio eller åka på en resa. När jag gick i grundskolan längtade jag efter gymnasiet, när jag gick i gymnasiet längtade jag efter studenten. Nu har jag insett att det inte går att hålla på och längta på det där sättet. För att någonsin kunna uppskatta något så måste man kunna uppskatta nuet. Inte skjuta fram allt och tänka att det blir bättre sen, för det blir det aldrig.

Snart är jag klar med en fyra år lång utbildning som antagligen inte kommer ge mig vare sig jobb eller lön. Men jag vet inte ens om jag *vill* ha jobb och lön. Orsakerna till varför jag är tveksam till arbete är att allt lönearbete genererar skattepengar som går till saker jag inte står för, t.ex. vapenexport och kärnkraft. Sedan bidrar det också till en ekonomisk tillväxt som direkt hotar planetens hälsa. Jag har insett att all den här tävlan, konkurrensen och prestationskraven som varit ett tungt ok för mig beror på ett samhällssystem som jag inte tror på. Jag tror på något annat.

Jag längtar inte längre efter samma saker som när jag gick i grundskolan. Förr längtade jag efter ett välbetalt, intressant jobb, ett eget hus i en stor stad, snygga möbler, exklusiva designerplagg. Men nu när jag växt upp med att konstant påminnas om växthuseffekten har jag insett att det här inte är hållbart. Hur ska jag då kunna leva etiskt rätt i det här samhället? Hur kan jag sluta konsumera? Hur kan jag påverka? Hur tar jag ansvar?

De enda stegen jag själv tagit är att jag slutat köpa nyttillverkade saker som jag inte behöver (bortsett från böcker och vinylskivor ibland), gått över till veganism, jag dumpstrar¹, röstar vänster, delar med mig så mycket jag kan och försöker tala med folk om sådana här saker. Jag längtar numera efter ett billigt, lantligt boende, att lära mig odla min egen mat, att bo flera tillsammans, att ha fritid och att kunna skapa.

¹ Dumpstring, även kallat: dumpster diving, sopdykning eller containerdykning. Dumpstring betyder att man letar efter användbara material eller livsmedel som slängts bort.

Men HUR ska det fungera? De flesta andra som bryr sig om något som helst liv på den här planeten skulle nog också vilja veta.

Vi görs helt beroende av samhället. Vår mat kommer från en affär, våra kläder från butiker, vårt vatten från en kran. Vi blir beroende av lönearbete eller bidrag från staten på det sättet. Vi föds beroende. I skolan fick vi lära oss att ljung är Västra Götalands landskapsblomma, men jag kan inte rena vatten eller nämna fem ätbara växter i lokalområdet. Det är en konstig prioritering av kunskap, enligt mig. Jag vet inte ens vilken dag i måncykeln det är. Jag mår illa av att gå på asfalt och köpa mat i butiker för att jag vet vad det innebär, men ändå är det på det sättet jag lever. Det är det sättet jag lärt mig helt enkelt.

Men det måste väl finnas andra sätt? Andra sätt att bo, äta och överleva med gott samvete i det här samhället? Vi vet om miljöproblemen, vi vet att jorden har ändliga resurser, vi vet att konsumtionssamhället är ohållbart. Men ändå rullar det på, tillväxten måste öka och vi formas till att drömma drömmar som gynnar det ekonomiska systemet. Fast vi ska tro att det handlar om våra egna drömmar, vårt eget liv, vårt eget bästa, vårt självförverkligande, vårt välmående.

Jag har svårt att tänka mig ett jobb som jag skulle stå ut med en längre tid, just därför att det är ett jobb. Att jag måste sälja min tid för att ha råd att leva. Ha råd med boende, ha råd att köpa importerad mat. Ingen annan än jag har rätt att bestämma hur jag ska leva mitt liv, ändå känns det som att allt är bestämt åt mig. Alla måste jobba för att överleva. Det kan inte vara därför jag är född, tänker jag. För att sälja den enda tiden jag har. Med tanke på hur långt den teknologiska utvecklingen kommit så tycker jag det är konstigt att vi fortfarande förespråkar mer och mer arbete. Borde inte mer fritid vara mer värt att eftersträva? Alla passar inte ens in i mallen, de faller utanför och lever i diken. Vårt ekonomiska system bygger på att vissa är i överläge, andra i underläge. De som är i underläge ska drömma om att klättra, för arbete ger ju "frihet".

Men jag vill inte. Jag söker något annat, jag längtar. Jag ser ju att du längtar också. Det är ingen hemlighet. Det finns många journaler, kolonilott-er, tältsestrar, cyklar, barkbröd, örtschampo, eld på DVD, "naturlig" inredning, elbilar, kosttrender, into the wild-romantik, additive-free-tobak, tvättnötter, sommarstugor, surdegsbakande män, fejkantverk, el-

ljusspår, guerilla gardening, ergonomiskt korrekta kontorsstolar, låg-energilampor, fjällräven, "gröna" jobb, självhjälpböcker, svampkurser, friskvård, konst med naturmotiv på sjukhus, mindfulness, kaffetermos. Jag kan se sammanhang i de här sakerna. Vi söker något, saknar något, längtar efter något. Det känns så falskt och så äkta. I dessa varor och tjänster gömmer sig mellanmänniska värden vi lärt oss köpa istället för att vända oss till varandra. Ingen blir kär i dig om du inte köper en deodorant till exempel. Ansar lagom mycket hår.

2. Tidigare erfarenheter av tält

Det finns många olika slags ingångar för mig när det gäller tält. Jag har diverse erfarenheter av dem. När jag gick i scouterna som ung tältade vi i vindskydd vi lärde oss bygga eller i gamla militärtält med kamin i mitten. Under min barndom åkte jag och min familj till Frankrike med bil och tältade hela vägen dit. Jag har även bott i tält under musikfestivaler. Oftast bara några dagar, ibland en vecka åt gången.

De här erfarenheterna av tält minns jag som mycket obekväma. Under familjesemestern föredrog jag att sova i bilen för tältet var för varmt och trångt (vi var sex personer i ett fyrmannatält). På festivaler är det antingen för varmt eller för kallt, folk förstör varandras tält och det är allmänt skitigt och obekvämt. Men det hör till, det vet alla. Det tycker jag är lite fint också; alla är smutsiga, sover illa och stinker några dagar. Ingen bryr sig, man har kul ändå. Eller kanske just därför.

På festivalen Forest Star nära min hemort i Sverige samlas människor från olika länder varje år kring midsommar för healing och gemenskap i Urlå Skogar. De bygger flera stora tipis och besökarna får slå upp sina tält nästan var som helst i skogen. När stora folkmassor samlas för att leva sida vid sida i olika former av tält är inställningen och attityden avgörande. Främlingar hälsar på varandra och ler. När det börjar regna hjälps vi åt att bygga ett skydd av en presenning någon haft med sig och rep någon annan hade. Den här typen av gemenskap upplever jag sällan i den "vanliga" världen. Vi har blivit så individualistiska av vårt sätt att leva. Det är kul att bara gå omkring på dessa festivaler och titta på hur folk valt att bygga bo. Gamla tygtält som liknar minihus, egenbyggda konstellationer av tält och presenningar, bilar och bussar som byggts om till hem, tygstycken som skapar rum. Samarbete blir viktigt helt plötsligt, man kommer överens om var det är bäst att sätta upp sitt tält. Var finns vattnet? Vad är det för underlag? Har vi skydd för solen? Osv.

I somras åkte jag på en road-trip till Malmö med en vän. Då tältade vi på en vanlig camping en gång. Det är en väldigt konstig miljö. Låtsashem, väldigt konstruerat. Det känns lite påhittat. Vi kände oss så obekväma med det att vi valde att inte tälta på platsen vi hyrde utan bakom ett stycke högväxt gräs. Efter det tältade vi i en skogsdunge nära Ladonien². Vi visste inte vem som ägde marken men tält lämnar inte mycket spår efter

² 1996 deklarerades Ladonien som en självständig stat av konstnären Lars Vilks. Ladonien ligger i naturreservatet Kullaberg i nordvästra Skåne.

sig så det fick duga för en natt. När mörkret lagt sig och vi skulle sova hörde vi ett fyrfotat djur närma sig. Ett starkt obehag innfann sig, man är inte särskilt skyddad i ett tält. Vi kunde inte se, bara höra. Vi kunde höra djuret andas precis vid våra huvuden. Det finns en känsla av utsatthet i tält, bara ljudet av dragkedjan kan jag uppleva som obehag lig. En kompis till mig sa en gång att hon föredrog att sova under bar himmel framför att sova i tält, just därför att det tunna skyddet ingav en känsla av obehag. Ändå ÄR det ett skydd, ett minimalt skydd. Ett minimalt utrymme för att kunna resa, leva, flytta på sig, röra sig.

Tält används inom otaliga områden: tältsestrar, politiska demonstrationer och ockupationer, gräsrotsgallerier, vandringar, nomadliv, flyktingläger, öltält, lek mm. Det är enkelt, portabelt, lätthanterligt, billigt. Just därför att det är lätt att ta med sig och flytta runt så känns det effektivt som demonstrationsmedel: att visa upp att nu sätter jag upp det här tältet JUST HÄR, för att protestera mot något. Det är superenkelt att sätta upp det 10 meter bort men man väljer platsen av en orsak, det kan demonstrera något bara genom att stå där.

De otaliga användningsområdena som finns för tält bidrar till en mångtydighet som är viktig i konst, men det var inget som jag tänkte på från första början. Eller det var snarare bara ett plus men inte det jag ville att det skulle handla om. För mig står tältinstallationen för ett alternativt rum som jag saknar.

2.1 Tidigare tältarbeten

Jag har tidigare jobbat med tält några gånger, fast med andra utgångspunkter. När jag var på utbyte på Island hade vi en gästlärare i skulptur som heter Aðalheiður Eysteinsdóttir. Kursen hette "personal space" och uppgiften vi fick var att bygga ett personligt utrymme. Jag har alltid tyckt om att bygga lakansfort och gör det fortfarande nu som då, oftast runt min säng. Jag valde att bygga ett lakansfort vid min ateljéplats i skolan, det var mitt personliga utrymme. Jag köpte lakan på loppis och byggde det på en dag, sedan tillbringade jag hela skoldagarna där inne i två veckor. Då handlade tältet om mitt behov av en privat sfär. När jag mådde dåligt i grundskolan brukade jag t. ex. låsa in mig på toaletten för att kunna vara ensam. I gymnasiet brukade jag gå iväg till ett elljusspår. I lakansfortet hade jag tid och rum att fantisera, dagdrömma, vara i mig själv, skriva och pyssla. Det var en fristad, mitt drömnäste. Jag döpte tältet till Daydream Nation. Ibland tittade folk in men det var lite för trångt för två personer.

En annan gång jag jobbat med tält var under en kurs i videomapping förra året då ett tipiformat tält riktade tankarna mot schamanism och mardrömmar. Jag hade funderingar om natur, förmultning, magi, riter och ursprung mm. som jag ville försöka få med i en tältform, men i slutändan blev det bara något som passade videon jag gjorde. Kursen var väldigt kort så det var mest som en prototyp, men ändå lite nosande på vad jag nu fördjupat mig i.

En gång i höstas hjälpte jag en kompis som arrangerar klubbar i Skövde med utsmyckning. Vi satte upp ett stort tält på gatan vid ingången och satte dit en massa gamla soffor från loppisar. Det blir direkt en helt annan typ av miljö när man befinner sig i ett tält. Tältet inger en känsla av tillhörighet och gemenskap. Det skapar en intimitet som inte är påträngande utan bara given. Det är ett enkelt medel för att skapa låtsasrum utomhus där folk kan samlas, kura ihop sig.

2.2 Vad det står för nu

Det finns en del likheter mellan tidigare tält och det jag gör nu, men samtidigt är det något helt annat. Nu vill jag koncentrera mig på längtandet efter sammanhang, ursprung och alternativa sätt, eller "rätt" sätt, att leva. Jag brukar intressera mig för saker jag inte förstår VARFÖR jag intresseras av. Jag funderar på vad dragningen kommer ifrån. Tältet har intresserat mig en längre tid, och jag har under mitt konstnärliga forskande om naturlängtan fått lite mer klart för mig varför jag dras till just tält. Tältet står för naturlängtan för mig. Ett annat sätt att leva. Att kasta bort alla sina tillhörigheter, sitt boende, och gå ut i naturen och fälla upp sitt tält vartsomhelst. Jag tror den här längtan är väldigt ursprunglig och finns i alla människor, även om inte alla tänker på samma sätt kring just tält som jag gör.

På samma sätt som mitt lakansfort fungerade som en personlig, mental fristad vill jag att tältinstallationen ska vara en plats för tankar, reflektion och kanske till och med rekreation. Tältet har dykt upp i mig som något jag saknat innan. Jag har svårt att precisera det men jag bär en längtan. Då jag finner det svårt att få utlopp för den här längtan tyckte jag att det kunde vara givande att skapa en plats för det. Jag har ett behov av sådana platser och därför vill jag skapa en sådan plats. Men den är inte bara till för mig personligen.

Det här med att fundera på varför människan intresseras sig för vissa saker under en viss tid fick jag upp ögonen för då jag studerade kultur- och idéhistoria i gymnasiet. Hur människans tankesätt påverkar allt från hur vi tuktar våra trädgårdar till hur vi formar våra relationer. Jag bearbetar naturlängtan i mitt examensarbete därför att jag själv längtar och ser att andra gör det också.

3. Om forskandet: att spåra och iakttä

Min undersökning handlar om hur vi lever idag, om hur vi ser på livet och framtiden. Jag försöker hitta mönster av naturlängtan från historisk och modern tid. I försöket att förstå min egen längtan, varför jag dras till de ämnen och områden jag arbetat med nu, så kartlägger jag mina egna influenser. Jag försöker se samband mellan personliga intressen och erfarenheter och samhället i stort. Hur kom jag hit? Hur kom vi hit?

Forskningen har gått ut på att jag sökt information om hur naturen påverkar vår hälsa, hur vårt förhållande till naturen ändrats under människans historia och varför. Jag har även läst in mig på anarkoprimitivismen och annan grön och anti-kapitalistisk litteratur. Det kan handla om allt från rödlistning av arter till svenska arméns instruktionsbok i överlevnad i vildmarken. Det är inte alltid det har varit böcker, jag har även hämtat information från internet: forum, fritt nedladdningsbara böcker och forskningar, fanzines, artiklar, föreläsningar m.m.

Det här iakttagandet av mönster, spårning av naturlängtan, samlandet av tankar, idéer och bilder, ska fungera som inkörsportar till verket. Det blir som en sammanfattning av den mentala process som lett mig till att bygga tältinstallationen. Tankeprocessen har jag dokumenterat i form av ord och bilder i ett par skrivböcker, på lappar i ateljén och i en text och filer på min dator.

För mig är samhällskritik en viktig egenskap i konsten. Vare sig man vill det eller ej så speglar konst och kultur samtiden, men jag tycker själv att det är bra att som konstnär och människa vara uppmärksam på brister, att iakta och peka på saker. Jag hoppas att mitt verk kommer att spegla världen den kom ur. Det kommer i alla fall spegla min bild av världen.

3.1 Trovärdighet?

Under processen har jag ibland oroat mig för trovärdigheten i min forskning, men då måste jag påminna mig om att det handlar om en *konstnärlig* och *personlig* forskning. Jag tycker inte att en historia måste vara sann för att vara intressant. Lika lite tycker jag att allt jag har med i min tankekarta måste vara något jag står för eller håller med om för att kunna ge något. Det är ändå omöjligt att vara objektiv. Om någon annan av samma art som mig kan relatera till det jag gjort är jag nöjd. Vem har inte gripits av en roman, fiktion, utan att det är "sant"?

Ibland har jag också tänkt att det är lite torftigt att bara citera andra och nämna namn, men det handlar för mig om en kartläggning och strukturering av fakta och erfarenheter. Jag kan ändå inte komma med "rätt" svar om hur vi ska leva, jag är lika formad av min samtid som alla andra. Det enda jag kan göra, och som jag har gjort, är att uppmärksamma vad som känns fel och peka mot något som skulle kunna vara bättre. Att återupptäcka vad andra har sagt och gjort, bearbeta det och dra kopplingar till andra och oss själva idag. Plocka ut det som känns relevant för mitt projekt. Jag tänker att om jag kan uppskatta ett visst tankesätt eller en dikt, så finns det högst antagligen någon annan utöver mig som också kan det. Om inte så ser de i alla fall min tankegång.

Men det är spretigt. Jag har dragit kopplingar mellan saker jag tycker är betydelsefulla eller intressanta av olika anledningar. Jag har försökt att tygla mig och inte bara ha med saker jag själv tycker om. Det känns viktigt att ha en bredd, men samtidigt har jag såklart inte med något som förespråkar skövling av regnskog eller liknande. Besökarna kommer förhoppningsvis att kunna se var min blick kommer ifrån, vad jag utgår från, vart jag är på väg. Jag tycker att sökandet efter kunskap är ett värdigt mål i sig.

3.2 Forskningsarbetet

"[...] our condition becomes less stable and more chaos-prone the further we move away from nature, contrary to the dominant ideology of progress and development. With disenchantment comes a growing sense that something different is urgently needed."³

Det finns otaliga bevis på att ett liv baserat på arbete och konsumtion är skadligt. Våra kroppar är inte gjorda för att sitta framför datorer eller utföra monotona arbeten dag ut och dag in, det var inte den situationen vår evolution format oss till. Det tyder friskvård, ergonomiskt korrekta kontormöbler och alla dagens kost- och träningstrender på. Vi lider mer och mer av folksjukdomar som diabetes och depressioner. Och vi lider av urmänskliga behov: kärlekstörst. En längtan efter gemenskap.

Problemet med dagens samhälle är att vi söker dessa livsnödvändiga värden på helt fel platser. Vi formas till att drömma enbart individualistiska drömmar. Vi matas konstant av uppmaningar att följa våra drömmar. Att klättra, förverkliga oss själva genom arbete, karriärer och bilden av oss själva. Om du frågar någon vad de har för drömmar kommer du antagligen få svar som har att göra med karriär och boende. Ideallivet. Något gnager i mig när människor säger att den högsta drömmen de har i livet är att bli läkare och köpa en fin lägenhet på ett bra läge. Är det allt? Vad uppnås? Blir man lycklig av det? Hur kan man bli lycklig av det när vi vet att de flesta människor inte ens får samma chanser? Hur kan vi legitimera sådana drömmar, sådant överflöd? Hur kan vi med gott samvete titta på vårt egna materiella överflöd och samtidigt se dem som svälter och törstar?

Jag fann det trösterikt att få det gjutet i ord, den här problematiken med egocentriska drömmar som enbart handlar om jaget, när jag läste Nina Björks senaste bok *Lyckliga i alla sina dagar*⁴. Hon kallar dessa drömmar om fondväggar och marockanskt kakel i badrummet för skitdrömmar. Hon gör det därför att de inte inkluderar ett *vi*. Vi formas inte till att tänka på oss som en del av en grupp eller en del av ett sammanhang, något större. Jag tror den känslan av sammanhang fattas oss, den fattas mig i alla fall. Den här meritokratiske samhällsordningen är något som fått mig illa till mods under hela skolgången. Att hela tiden jämföras och tvingas tävla

³ John Zerzan, *Why primitivism?* 2002. Zerzan refererar här till Agnes Hellers *Can Modernity Survive?* Berkeley, 1990, s. 60.

⁴ Nina Björk, *Lyckliga i alla sina dagar*, Bonnier Pocket, 2012

fastän jag inte vill. Meritokratin är en falsk demokrati därför att alla aldrig kan ha samma förutsättningar. Människor är olika. Det sägs att alla är lika och har samma rättigheter men det fungerar inte om alla får belöning efter förmåga. Det är osolidariskt.

Det är något av ett mysterium för mig hur vi kan drömma om karriärer och onödigt hög materiell standard SAMTIDIGT som vi är medvetna om konsumtionens påverkan på miljön. Tanken på fortsatt ekonomisk tillväxt är helt oförenlig med tanken på en grön framtid. Men vi formas inte till att drömma om en bättre framtid för alla därför att det inte finns någon som tjänar pengar på de drömmarna. Det sitter oerhört djupt det här. Vi är sedan födseln matade med propaganda som säger till oss vad vi ska drömma om.

Därför efterlyser jag gröna utopier i mitt examensarbete. Jag hoppas att besökarna börjar tänka i andra banor, reflektera över sitt eget liv och sina drömmar. Det känns oerhört viktigt att visa på alternativ, för de är svåra att höra om annars. Man måste verkligen söka sig till det för att lära sig. Man måste också skapa rum där alternativa drömmar får plats.

För det finns andra stigar. Det finns möjligheter. Jag vill att människor ska ta tillbaka sin egen förmåga att drömma om det som ännu inte finns, tänka på varför de tänker som de tänker, lever som de lever. Vad vill samhället få ut av mig och mitt liv? Vad vill *jag* få ut av mitt liv? Vad strävar och längtar jag efter? Varför gör jag det?

5

5 Forest Star. <http://www.skovdenyheter.se/artikel/25652/forest-star-lockade-600> (hämtat: 18/3 2014).

3.3 Exempel ur arbetet

Själva forskningen presenteras som en tankekarta under utställningen, men jag vill ändå skriva kortfattat om en del saker jag läst om. Jag vill också ta upp ett par exempel på liknande projekt som behandlar längtan och gröna utopier.

Något av det mest intressanta av det jag läst under forskningen är vad den neolitiska revolutionen innebar för människans utveckling. Det var ingen omvälvande revolution utan skedde stegvis under en lång tid, för ungefär 10 000 år sedan. Innan hade människan levt nomadiskt som samlare och jägare i flockar. Utan hierarkier. I och med den neolitiska revolutionen övergick vi till att bli bofasta och började med jordbruk och djurhållning. Populationen växte och matproduktionen ökade. I och med att människan började bruka jorden blev det också nödvändigt att dela upp den, äga den. Städer, handel och civilisationer växte så småningom fram. Några av följdverkningarna av den neolitiska revolutionen är: klassamhället, sexism, religion, krig, kolonialisering, domesticering och speciesism.

Anarko-primitivismen är en gren inom anarkismen som vill återvända till livet som jägare och samlare. Vissa är mer extrema än andra. En del vill med våld störta civilisationen och helt förstöra det mänskliga språket, andra tror på en fredlig utveckling som går hand i hand med teknologin. Det finns mycket vettigt i deras teorier och en tydlig längtan efter ett förlorat "paradis". De anser att vi förlorade något så vi började se oss själva som överlägsna naturen, istället för en del av den. De inspireras av ursprungsbefolkningars levnadssätt och söker efter ett "naturligt" sätt att leva, i samklang med naturen och varandra. Jag har med flera anarko-primitivister i forskningen för att de förenar många intressanta tankar från flera olika forskningsområden, bland annat antropologi, etnologi och evolutionsbiologi.

Det var också intressant att läsa om hur vår syn på naturen förändrades när bondesamhället övergick till industrisamhälle. I kapitlet "Människan i naturen" i boken *Den kultiverade människan*⁶, skriver Frykman bland annat om hur urbaniseringen och industrikapitalismens framfart påverkat hur vi upplever tid. Att det i det moderna, produktionsinriktade samhället blev nödvändigt att dela in vår tid i arbetstid och fritid. Vi slutade leva

cykliskt med årstiderna; den naturgivna rytmen försvann. Det är en av flera orsaker till att vi alienerats från naturen och gett den en kompensatorisk kvalitet. Efter det nödvändiga arbetet kommer den efterlängtnade fritiden då vi kan koppla av och njuta av, och i, det "naturliga".

Både övergången från bonde- till industrisamhälle och den neolitiska revolutionen innebar förändringar i vårt sociala umgänge. I bondesamhället var det gården och gårdshushållet som var det viktiga, inte kärnfamiljen. Då vi levde i flock som samlare och jägare rådde det jämställdhet mellan könen, och det var inte en biologisk familj som utgjorde flocken. Förenklat kan man säga att i och med båda utvecklingarna försvann storfamiljen och jämställdheten. Antagligen för att de nya relationsformerna och könsmaksordningen gynnade det nya sättet att leva.

Det här är exempel på saker jag läst om som ökar min förståelse för hur vi hamnat där vi är idag. Jag får också lättare att förstå min personliga längtan då jag lär mig om hur vår kultur utvecklats. Andra saker som jag har med i forskningen är: en undersökning om hur och varför naturen påverkar vår hälsa, begreppet biofili, utdrag från forum som handlar om t.ex. permakultur, allemansrätten, listor på rödlistade djur, citat från en föreläsning med anarko-primitivisten Derrick Jensen, överlevnadstips från armen, citat ur romaner, facklitterära böcker, filmer, musik m.m.

Jag insåg efter ett tag att det inte alls är allt som handlar om naturlängtan. Det är en massa olika saker som på något sätt berör mig egenlängtan. Min längtan är dels en längtan *bort från* det kapitalistiska samhälle vi lever i, dels en längtan *till* ett naturligare sätt att leva. Mellan dessa "bort från" och "till" spänner sig min personliga forskning, sökandet efter andra levnadssätt.

"We need to find new ways of living together, and that is what I'm looking for in my work."⁷

Citatet är av den holländske arkitekten, konstnären och designern Dré Wapenaar, taget ur dokumentärfilmen *Microtopia*. Wapenaars "Tree-tents" designades först åt brittiska vägdemostranter som protesterade mot ett motorvägsbygge för att skydda en skog. Senare har de också använts på Hertshoorn camp site nära Garderen i Holland. Där kan upp

⁶ Jonas Frykman & Orvar Löfgren, *Den kultiverade människan*, Gleerups, Liber Läromedel, Lund, 1980.

⁷ *Microtopia*, Jesper Wachtmeister, Solaris Filmproduktion, Eight Millimetres AB & SVT AB 2013.

till fyra personer hyra ett tält. Wapenaar säger att tält med sitt universella språk är ett utmärkt sätt att försöka förstå kemin mellan människor. Oavsett bakgrund eller kultur så är ett tält ett universellt hem.⁸

Microtopia visades på SVT i september förra september. Den handlar om den växande rörelsen kring mikroboende. I Microtopia undersöker en rad arkitekter, konstnärer och designer drömmen om det portabla boendet. I en ständigt krympande värld med en ständigt växande befolkning är det fler och fler som drömmer om portabla och alternativa boendeformer. Vissa drömmer om småskaligt boende av ekonomiska eller miljömässiga skäl, andra strävar efter frihet, flexibilitet och självständighet. På filmens webbplats frågar de: "Är det dags att kliva av ekorrhjulet, lämna den rådande normen kring arbete och konsumtion, sälja bostaden och flytta in i en poncho?"⁹

Filmen visar flera kreatörer som byggt bo på tak, i industrilandskap, på trottoarer och i naturen. Vissa av dem talar mest om återanvändning, att bygga av befintligt material. En arkitekt är övertygad om att kompakta boenden alltid är smartaste sättet att bygga. Andra säger att de vill förbättra världen och för att göra det behöver vi experimentera och försöka hitta andra sätt att leva och bo.

10

⁸ <http://been-seen.com/travel-blog/art-and-design/tent-art> (hämtat: 10/2 2014).

⁹ <http://www.solarisfilm.se/portfolio/microtopia/> (hämtat: 30/1 2014).

¹⁰ "Treetents" av Wapenaar. http://www.solarisfilm.se/newsite/wp-content/uploads/2013/09/tents_night.png (hämtat: 30/1 2014).

Ett annat exempel på någon som jobbat i samma anda som mitt slutarbete är Andrea Zittel. Hon intresserar sig för självförsörjning och anpassning. Hennes "Wagon Stations" är kompakta, självförsörjande hem som är anpassade för ett liv i öknen. Zittel har varit med och utvecklat den ideella föreningen High Desert Test Sites (HDTS) i nationalparken Joshua Tree i Kalifornien, där flera "Wagon Stations" finns. Där ordnas workshopar, turer bland olika slags mikroboenden, residens, publikationer och soloprojekt. På HDTS webbplats¹¹ står det att experimentet går ut på att utmana konventioner kring ägande och egendom. De vill ta in konsten i det vardagliga livet, i ett landskap eller en gemenskap där andra kriterier än konstinstitutionernas råder. För att bidra till ett samhälle där konst kan göra skillnad. De vill skapa ett nytt "center" utanför befintliga centra, för att där uppmuntra en konst som föds, lever och dör på en och samma plats. De inspireras av dem som skapar kulturellt relevanta och intellektuella verk, oavsett var de befinner sig. Många av konstnärerna som söker sig dit kommer från större städer, men kommer dit för att de vill leva på ett ställe där de själva kan forma utvecklingen av det gemensamma.

12

¹¹ <http://highdeserttestsites.com/page/mission> (hämtat: 23/4 2014).

¹² "Wagon Stations" av Zittel. http://zittel.files.wordpress.com/2013/03/mg_0504.jpg (hämtat: 26/5 2014).

3.4 Tankekartorna: att strukturera, kartlägga, bearbeta

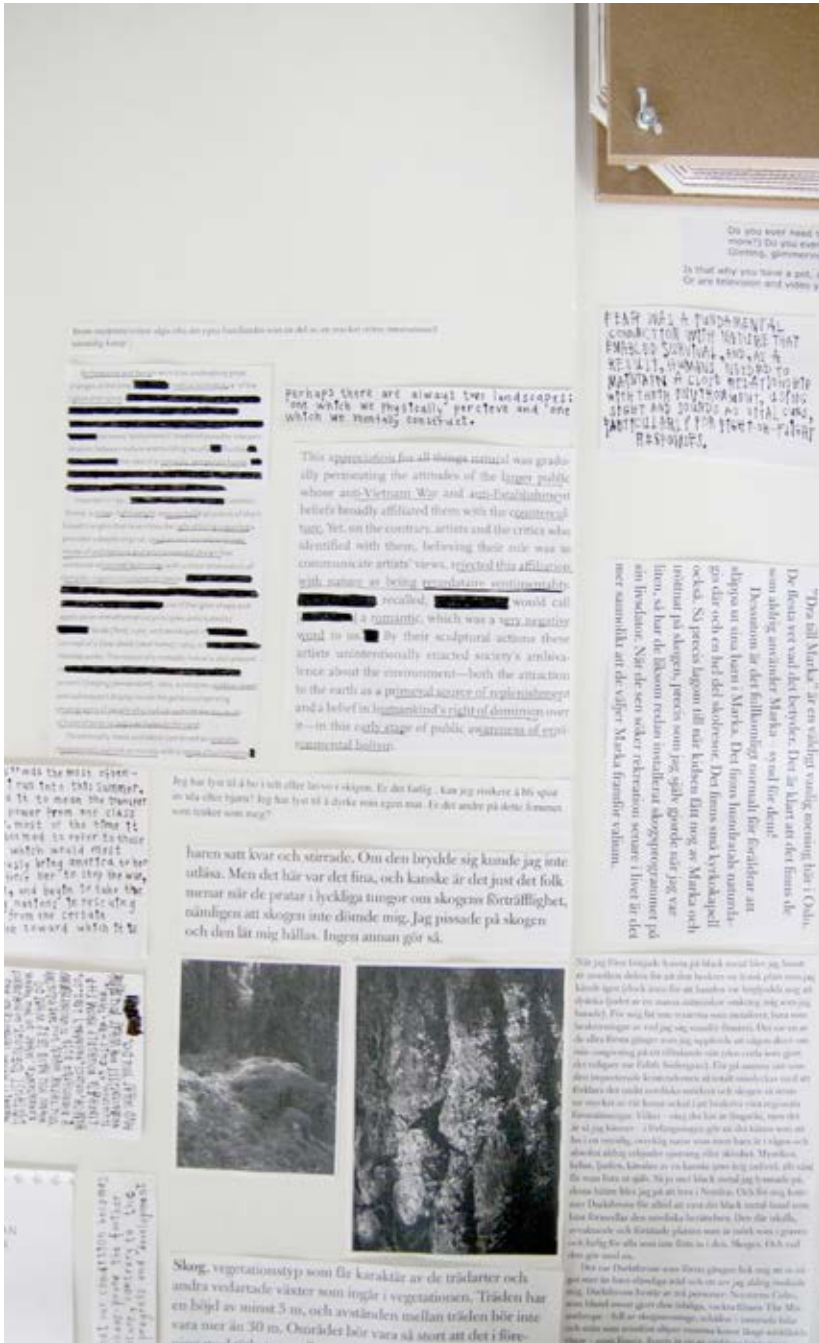
Jag vill ha en idé jag faktiskt tror på och har tänkt igenom ordentligt innan jag tycker det är värt att dela den med andra. Tankekartor är inte något jag sysslat så mycket med tidigare, men jag uppskattade Lia Perjovschis diagram mycket när jag såg dem på Galleri GRO, trots att jag inte kunde läsa allt hon skrivit. När jag läste matematik i grundskolan brukade jag behöva rita problemen för att kunna förstå och lösa dem, och jag känner lite samma sak inför de här tankekartorna jag håller på med. Det handlar om att visualisera för att skapa en ordning som jag har svårt att upprätthålla mentalt.

Jag har även stött på personliga kartor på utställningar, bland annat en av konstnären Qiu Zhijie på Göteborgs Konstbiennal 2013. Det är underbart att kunna stå framför en textbild och allteftersom upptäcka fler och fler detaljer. Ord, riktningar, innebörder. Ofta tilltalas jag av text som behandlas som bild, det är intressantare att läsa då. Det blir lite mer äventyrligt och blicken söker sig fram på ett annat sätt än i vanliga, linjära texter.

Att ställa ut en tankekarta som redovisning för min konstnärliga forskning tyckte jag kändes passande. Det går att redovisa kopplingar och sammanhang på ett annat sätt då man behandlar information visuellt.

4. De som trampar upp andra stigar

För att tältprojektet inte bara skulle handla om min personliga längtan efter ett mer naturnära liv (eller bara sluta i spekulationer), så vill jag få tag i självupplevda erfarenheter. Jag har hört och läst om människor som valt att leva mer primitivt och bestämde mig för att leta upp några för att intervju dem. Jag ville få med verkliga upplevelser av hur det är att leva "off the grid" för att tältet inte bara skulle framstå som en löjlig koja. Jag vill visa berättelser om ett annat liv. Berättelser om människor som längtat så pass mycket att de faktiskt gjort sin längtan till verklighet.

Jag hittade fem personer som flyttat ut i skogen. Två av dem är bekanta till mig som jag träffat på en skogsfestival. De andra är bekantas bekanta. Vissa levde bara några månader i skogen, över sommaren oftast. Andra flyttar runt hela tiden. De bor på lite olika sätt: i tält, egenbyggda kryp-in och yurta. De säger att det är ett rikare liv och jag vill lyssna på dem. Jag vill att de ska dela med sig av sina erfarenheter och visa att det finns andra sätt att leva. Det finns inga SYO-konsulenter eller jobbcoacher som ger en rådet att dra till skogs om man mår dåligt av att leva i ett kapitalistiskt samhälle.

Jag kontaktade intervjupersoner på Facebook och fick svar både där och på min e-post. Jag ville inte styra dem alltför mycket så det enda jag frågade var: NÄR, VAR, HUR de bodde, VARFÖR de valde att göra det och om de tyckte det var någon större skillnad mot att bo i en "riktig" bostad i en stad. Om de hade någon anekdot eller foton de ville dela med sig av så sa jag att det var välkommet.

En av intervjupersonerna började fråga mig saker tillbaka och vi skriver fortfarande till varandra om hur man kan leva mer etiskt rätt. Vi har en del gemensamma intressen som har med naturlängtan att göra och det känns väldigt fint att ha kommit i kontakt med de här människorna som lever mina fantasier. De berättar om vad som är jobbigt med det och vad som är givande. En sådan sak får mig att känna en gnutta av sammanhang, att det finns andra som drar samma slutsatser som jag och som agerar efter vad de känner och tycker är rätt. Längtan efter sammanhang tar upp en stor del av min egen längtan och jag känner mig rätt ensam i det. Men när jag läser Vargatid, ett svenskt anarko-primitivistiskt zine, så ser jag att de dragit samma kopplingar som jag mellan urfolks religiositet, vetenskapsmannen Rupert Sheldrake, shamanism, känslan av att vara domesticerad och att vilja läkas, ALLT! Jag fällde glädjetårar då jag insåg hur mina intressen som jag trodde var mina egna, helt spretiga intressen,

även hade kopplats ihop i andra människor. Människor som dessutom använde det i sin aktivism.

I och med att vi lever så stressat antog jag att folk inte skulle vara så sugna på att sitta och läsa alla intervjuer under utställningen. Jag minns när vår lärare läste romaner högt för hela klassen i grundskolan och jag minns hur alla älskade det. Jag ville ge intervjutexterna *liv* genom att presentera dem i ljudform. Det finns en fin känsla av gemenskap i att vara flera som lyssnar på en och samma berättelse också. Att dela något med varandra. Jag vill ta vara på det genom att spela in intervjuerna så att besökarna i lugn och ro kan gå in i tältet och lyssna på de här berättelserna. Jag byggde in några gamla hörlurar inuti en av kuddarna i tältet för att skapa en avslappnad atmosfär.

Lyssna på andra, tänk själv.

”Det är lätt att avfärda gröna utopier bara för att de inte är fullkomliga. Men det är uppenbarligen inte det kapitalistiska samhället heller när det kommer till att lösa världens problem. Det är viktigt att försöka förstå och beskriva alternativ trots alla brister och ofullkomligheter.”¹³

13 Karin Bradley, biträdande lektor vid Institutionen för samhällsplanering och miljö, KTH. Citatet är taget ur en närtartikel av Johan Lundberg för nättidningen Extrakt, 19/12 2013. <http://www.extrakt.se/livsstil-och-konsumtion/grona-utopier- visar-att-det-finns-andra-alternativ/> (hämtat: 9/4 2014).

5. KÄLLFÖRTECKNING

Björk, N. (2012). Lyckliga i alla sina dagar - Om pengars och människors värde, Bonnier Pocket, Stockholm, 2013.

<http://been-seen.com/travel-blog/art-and-design/tent-art>(hämtat: 10/2 2014).

Frykman, J. & Löfgren, O. (1980). Den kultiverade människan, Gleerups, Liber Läromedel, Lund, 1979.

<http://highdeserttestsites.com/page/mission> (hämtat: 23/4 2014).

Lundberg, J. Gröna utopier visar att det finns andra alternativ, Extrakt, 19/12 2013.

<http://www.extrakt.se/livsstil-och-konsumtion/grona-utopier-visar-att-det-finns-andra-alternativ/> (hämtat: 9/4 2014).

<http://www.skovdenyheter.se/artikel/25652/forest-star-lockade-600> (hämtat: 18/3 2014).

http://www.solarisfilm.se/newsite/wp-content/uploads/2013/09/tents_night.png (hämtat: 30/1 2014).

<http://www.solarisfilm.se/portfolio/microtopia/> (hämtat: 30/1 2014).
Wachtmeister, J. (2013). Microtopia. Solaris Filmproduktion, Eight Millimetres AB & SVT AB.

Zerzan, J. Why primitivism? (2002). Zerzan refererar till Agnes Hellers Can Modernity Survive? Berkeley, 1990, s. 60. Texten Why primitivism finns på Zerzans hemsida: <http://www.johnzerzan.net/articles/why-primitivism.html> (hämtat: 7/3 2014).

http://zittel.files.wordpress.com/2013/03/mg_0504.jpg (hämtat: 26/5 2014).

Titeln till mitt slutarbete är en del av ett citat av Elmer Diktonius:

“Blott de tama fåglarna har en längtan.
De vilda flyger.”

Diktonius, E. (1921). Min dikt, bokförlaget Lyrik, Stockholm.

BILAGOR

1. CD med intervjuerna

2. Intervjuerna i sin ursprungsform

Jag kontaktade Emmanuel Myrhede, Emma Althaus, Torgny Nordén, Vilma Määttänen och Josef på Facebook. Två av dem skickade svar till min Yahoo-mail, de andra svarade direkt på Facebook. Sådär skrev jag till dem:

Linn Skaghammar

12.02.2014 15:58

hej, här kommer frågorna:

- när, var och hur bodde du i tält? vad var det för slags tält?

- varför valde du att bo så?

- vad är det för skillnad mot att bo i lägenhet/hus?

skriv hur du vill! jag kanske kommer med följdfrågor om det är något jag vill höra mer om, det beror lite på svaren.

om du har något annat från tälttiden du vill dela med dig av, tex en anekdot, ett foto, en dikt, tankar om att leva off the grid eller annat så är det fritt fram.

Torgny Nordén skickade några foton på sitt hem, och Emma Althaus delade med sig av foton från sin tid i Australien. De foton jag fastnade för kan ses vid texten till den person de tillhör. Dessa foton är även med i tankekartan i utställningen.

För att så många människor som möjligt skulle kunna ta del av berättelserna valde jag att presentera dem på engelska. Min vän Malin som är duktig på engelska hjälpte mig med att översätta intervjuerna. Hon är van med att översätta bloggar från svenska till engelska. Amerikanen Lyman Howard II lånade ut sin röst och läste in intervjuerna åt mig.

Emmanuel Myrhede

Emmanuel Myrhede

13.02.2014 02:06

1

Mellan 2004-2011 har jag bott på olika ställen i Sverige, i skogen. Att flytta den var en del av livstilen med tältet - det är en mongolisk yurta. Jag flyttade inte lika ofta som mongolerna men det var olika 6-12 månader.

2

Jag ville främja mig från den västerländska livstilen rent praktiskt, inte vara så beroende av att tjäna pengar, leva enklare och sundare. Inte få så mycket stressande intryck, leva nära naturen och skogen. Sen älskade jag den geniala och vackra konstruktionen och friheten i att ha ett runt hem man kunde flytta med sig relativt enkelt.

3

Man har inte så mycket bekvämligheter, vilket betyder att man behöver lägga mer tid av vardagen till praktiska saker rörande boendet t ex. hämta ved, vatten och elda. Till det så odlade jag en del och ibland bodde jag där det fanns djur att ta hand om. Man blir inte lika rastlös när man får syssla med saker så primärt kopplade till sin överlevnad.

Man är friskare också, man andas bättre luft, rör på sig mer i vardagslivet och sover bättre. Man kommer väldigt nära skogen efter som man inte har någon ljudisolering.

Det kan vara svårt också efter som boende är en väldigt stark norm och man möts av mycket fördomar.

Man kan påverka sitt boende och göra som man vill med det, ha så varmt som man behagar och så, vilket kan vara svårt med lägenhet.

Trivs man inte så kan man flytta utan att behöva lämna sitt hem.

Svårt att kombinera den livsstilen med att ha ett vanligt jobb, då behöver man mer bekvämligheter för att orka med att jobba tänker jag.

Beroende på vilken standard man vill ha så kan det bli mycket jobb med själva boendet. Bygger man det själv, så kommer det ofta upp grejer man vill utveckla. Senare har jag också kört med solpaneler och vinkraft till el och experimenterat med solvärme, men nästan blir det jobbigt att vilja göra massa saker själv för att försöka uppnå högre standard, då börjar det hela förlora lite sin avstressande mening det hade från början.

Att flytta ofta kan också vara rätt tröttsamt i längden, vill man vara mer bofast så känner jag att man snart tröttnar på den enkla standarden som det ändå innebär med ett tält.

Emma Althaus

Emma Althaus Bruder	13 mar
Till Jag	
1. Jag reste till Australien 2009 och stannade drygt ett år under detta år så bodde jag endast ett tiotal nätter på olika hostel.. utöver det så bodde jag i bti i lärt men mesta delen under bar himmel.... Men det var när jag var i nord Australien nära cocktown som jag verkligen levde enbart i den vilda naturen..... levde på fiske kokosnötter, och växter. Där levde jag tillsammans med krokodiler, vildsvin, ödla, hajama, fåglarna myror & myggen	
Jag byggde mig en hydda utav bambu mellan stranden och regnskogen... sov på backen och jag hade en läger eld utanför som höll djuren borta och kastruler som jag bankade med när vildsvin kom för nära...	
2. Jag valde att bo så här ett tag för jag ville veta hur det är att leva ett med naturen utan el utan räkningar utan mobiler utan datorer utan telen osv... Att vara helt fri och leva tillsammans med naturen den känstan är helt obekrivilig och helt fantastisk jag har along känt mig så hel som människa som jag gjorde under denna tid...	
3. Oj det är en stor skillnad allt känns mer naturligt att bo med naturen maten smakar så mycket bättre när du äter med händerna och du själv har hämtat den eller fångat den. När du få gå en lång promenad genom regnskog för att hämta dricksvatten samtidigt som du har fågelång och fjällar runt dig smakar vattnet så mycket bättre än när du dricker ifrån en kran... Du spenderar mycket tid vid läger elden och det ger en trygghet och helande känsta i kroppen... När du ligger där vid lägerelden och tittar upp mot stjärnorna och lyssnar på insekterna så är allt så mycket levande och så mycket mer tridullt än i en lägerhet. Sen vet du aldrig vad som ligger och lurar på dig en bit bort eller om en om eller spinnet kommer till dig så vilt kan det vara lite ofäckt och läskigt ibland att veta att det både finns fariga krokodiler och giftiga omar och spindlar runt dig, men det är så värt det;)	
Mina absolut bästa stunder i livet hade jag under dessa månader och jag har med mig så mycket utav denna resa i livet och jag vet precis hur det känns när man mår som bäst i kropp och själ!-3	

Torgny Nordén

Torgny Nordén

21.02.2014 13:22

Bodde utomhus för första gången 2012 med en vän i en tipi som vi byggde på Biskops-Arnö där hon pluggade.

Den bodde vi i under några månader.

Innan dess hade jag bott ute med pressenning dock, men bara några dagar när jag cyklade dit från Borlänge

Efter det bodde jag hela den sommaren utomhus med pressenning till att börja med och därefter liftade jag till Spanien och bode i en jurta på en gård

Nu i höstas byggde jag en tipi utanför Göteborg som jag har bott litet i

Men större delen av tiden har jag spenderat med min vän i hennes folkvagnsbuss som hon bor i

Nu snart så skall jag cykla ner mot Skåne och köra på pressenning ett tag

presenning kanske det stavas ja

Jag bor så för att jag ser det som omoraliskt att använda pengar och känner att vår kultur inte tillgodoser ens i närheten av alla biologiska behov vi har som art

Att bo i naturen ger mig så mycket mer

Jag svarar senare litet mer. Nu blev det annat som häner 😊

Poff

Linn Skaghammar

21.02.2014 13:51

😊 fint! bra! mera! skriv gärna mer om VARFÖR du tycker att vår kultur inte tillgodoser våra behov. och om skillnaden mot "vanligt" liv/boende.

Torgny Nordén

21.02.2014 13:58

Jag tänker att vi är i det närmaste genetiskt identiska med jägare-samlare som levde för 100 000 år sedan. Vår kulturella evolution har sprungit ifrån vår biologiska och är inte längre anpassat till våra behov. Vi lever i ett samhälle där de flesta går runt och känner sig ensamma även fast de är omgivna av fler andra än någonsin. För att vi inte längre kommer varandra nära och har ingen självklar roll i vår omvärld. Vi lever i en illussion av oss som separerade och försöker förgäves frossa oss lyckliga med omedelbar tillfredsställelse för att fylla en känsla av otillfredsställelse som jag tror att bara medvetenheten om att vi tillhör och känner oss som en del av ett större sammanhang kan ge

Torgny Nordén

21.02.2014 14:00

Det är någonting som känns väldigt rätt att bo ute i naturen för mig. Jag känner mig liten. Mitt upplåsta ego tillåts inte ta all plats i världen för att hävda sig i en kultur där mycket handlar om att hävda sig och prestera. Där vi hela tiden skall tänka prestation och förbereda oss för framtiden utan att någonsin uppskatta nuet. Vilket inte kan resultera i någont annat än ett misslyckande för att vi besitter aldrig förmågan att njuta av det som vi faktiskt förbereder oss inför när den tiden kommer

Torgny Nordén

21.02.2014 14:01

När vi bodde ute på Biskops-Arnö så sade jag att det finns inget boende i hela världen jag skulle byta ut det vi hade då mot. Ingen lyxlägenhet eller femstjärnigt hotell i världen kunde möta sig mot att ha bara fritid, inga måsten där jag kunde ligga och läsa en bok på mossan i gläntan och titta på fåglarna som flög fram och tillbaka för att mata sina ungar i ett hål i trädet 😊

Torgny Nordén

21.02.2014 14:01

Visserligen väldigt glorifierat om man ser till helheten av att bo utomhus

Ofta är det kallt och ruggigt, men alltid lika mysigt när man får i gång en varm eld. Eld är en annan grej jag saknade förr. Det inger en enorm trygghetskänsla för mig och är som ofrivillig meditation. Jag blir lugn och mår bra.

När jag är väldigt kaosig i huvudet så går jag ut och tänder en eld i skogen som jag sitter vid i några timmar tills huvudet lugnar sig 😊

Det känns också som en väldigt evolutionär grej. Vi har haft eld i princip som enda redskap i två miljoner år. Den har skyddat oss från rovdjur, hållt oss varma i kalla klimat, tillagat vår mat, förbättrat våra redskap o.s.v. Elden har spelat så stor roll i våra liv

Detsamma tror jag gäller träd. Det är någonting speciellt med träd. Vi har alltid levt bland dem och de har varit en förutsättning för vår överlevnad på många sätt. Vet inte om det låter flummigt men jag kan känna en relation till träd som känns väldigt fin 😊

Det sämsta med att bo ute är toalett helt klart. Att dra sig upp ur en varm sovsäck till -20 för att gå och kissa är ganska jobbigt. Speciellt när det är kolmörkt och blött och man vet att det kommer ta länge innan kroppsvärmen kommit tillbaka x)

Det resulterar ofta i att jag ligger och drar mig tills jag nästan avlider innan jag går ut och är ganska bökigt xP

SÅ en inomhustoilet är helt klart det jag saknar mest när jag bor ute x)

Torgny Nordén

21.02.2014 14:07

Men det som drev in mig i ett initialskede var att ha läst en överlevnadsbok och tilltalats av ett enkelt leverne. Jag kände mig som ett litet barn beroende av samhället för min överlevnad och därmed hade jag lagt all makt i händerna på någon annan. Framst storföretag utan någon form av ädla intentioner. Någonting som jag tycker är en väldigt oroälvkande och obehaglig tanke. Jag ville lära mig att klara mig själv helt enkelt. Jag levde i det närmaste utan pengar innan 2011 också. Jag hade bara hyra och internetanslutning att betala. Men det var tillräckligt för att mitt samvete skulle göra det omöjligt för mig att fortsätta. Då sade jag upp lägenheten, alla abonnemang och slutade plugga för att leva en mer nomadisk livsstil

Torgny Nordén

21.02.2014 14:08

Skillnaden mot att bo i lägenhet eller hus är väl vad man gör den till. Det går att bo bekvämt ute i skogen och leva ungefär som alla andra bortsett från bekvämligheter som el, en massa prylar och en hög materiell standard som ändå är irrelevant för ens lycka som i det närmaste alltid kommer från andra människor

Torgny Nordén

21.02.2014 14:09

Har varken anekdoter, foton eller dikter dock xP Men jag måste ju säga att jag spenderat större delen av tiden i min väns husbil som ligger två kilometer bort

Svårt att motivera sig till att sova någonstans som är endast två kilometer ifrån en varm och mysig käreasta att krypa ner hos 😊 Själva boendeformen är trevlig i sig

Byggde tipin av gränstörar, gammal byggplast från byggarbeten, byggde en kamin av en tunna och skorsten av gamla stuprör från ett renoveringsarbete. Marken täcktes av granris som jag lade dumpstrade mattor på

Ved får jag i oändlighet av ett åkeri i närheten som kastar brädstuppar

Det finns bilder förresten! Men jag har dem inte på den här datorn

Det här är sukt spretigt. Har inte alls tänkt igenom någon form av upplägg. Jag antar att du vrakar och väljer bland det ändå men mitt huvud är ganska kaotiskt i sin struktur x) Fråga på om det är någonting du vill ha förtydligat.

Jag skall försöka att leta upp en bild eller två

Linn Skaghammar

05.03.2014 14:09

jag blev glad att du nämner den (jägar-samlar) biologiska aspekten, det är något som intresserar mig mycket. glappet och skevheten i hur våra kroppar och psyken reagerar i förhållande till vår nuvarande levnadsnorm.

jag blir nyfiken på vad det var för överlevnadsbok du läste: var det en anarko-primitivistisk bok eller en praktisk överlevnadsbok från armén?

kändes det som att du offrade något då du flyttade ut, var det jobbigt på något sätt?

Torgny Nordén

05.03.2014 14:12

Jag tänker mycket i de banorna och har intresserat mig för ursprungskulturers levnadssätt 😊 Vår komfort och materiella lyx gör oss ju uppenbarligen inte lyckliga och riktningen vi är på väg mot är så oförmåligt destruktiv

Ville börja gräva i varför vi varit så framgångsrika som vi varit och varför alla ursprungsbefolkningar ser så lyckliga och tillfreds ut x)

Känner du till Lasse Berg och boken "Gryning över Kalahari"?

Den gillar jag 😊 Men allt jag kommit fram till är att utöver fysikaliska behov är allt vi behöver en kultur som stimulerar social interaktion och får oss att connecta till varandra oavsett medel.

De mest gränsupplösande redskapen jag stött på är droger och sex vilket ju är agnska tabu inom vår kultur och framstår för mig som vansinne xP

Men ja, alla andra aktiviteter fungerar väl

Det var en praktisk. Faktiskt skriven av Ray Mears tror jag. Fast nu för tiden håller jag mig med SAS Survival handbook av John Wiseman

Har haft ganska litet kontakt med anarkoprimitivism även om jag av uppebara skäl tipsats till höger och vänster om litteratur relaterat till det x)

Var på Urvision utanför Järna också. Där kryllade det av dem x)

Torgny Nordén

05.03.2014 14:17

Det var riktigt jobbigt dagen då jag skulle flytta ut ur min lägenhet. Jag är en extrem trygghetsnarkoman som enkelt faller in i rutiner. Därför var inte den här livsstilen bara ett behagligt och enkelt val utan en då ganska obekväm nödvändighet som jag visste skulle vara bra förm ig då jag tagit steget

Torgny Nordén

05.03.2014 14:18

Men sista dagen i lägenheten var extremt jobbig och allting kändes för stort. Nu är jag ganska van och gillar livsstilen.

Men jag är ganska bekväm och fuskar en del. Bor hemma hos vänner och så.

Eller som när jag bodde i husbilen med min vän snarare än i tipin

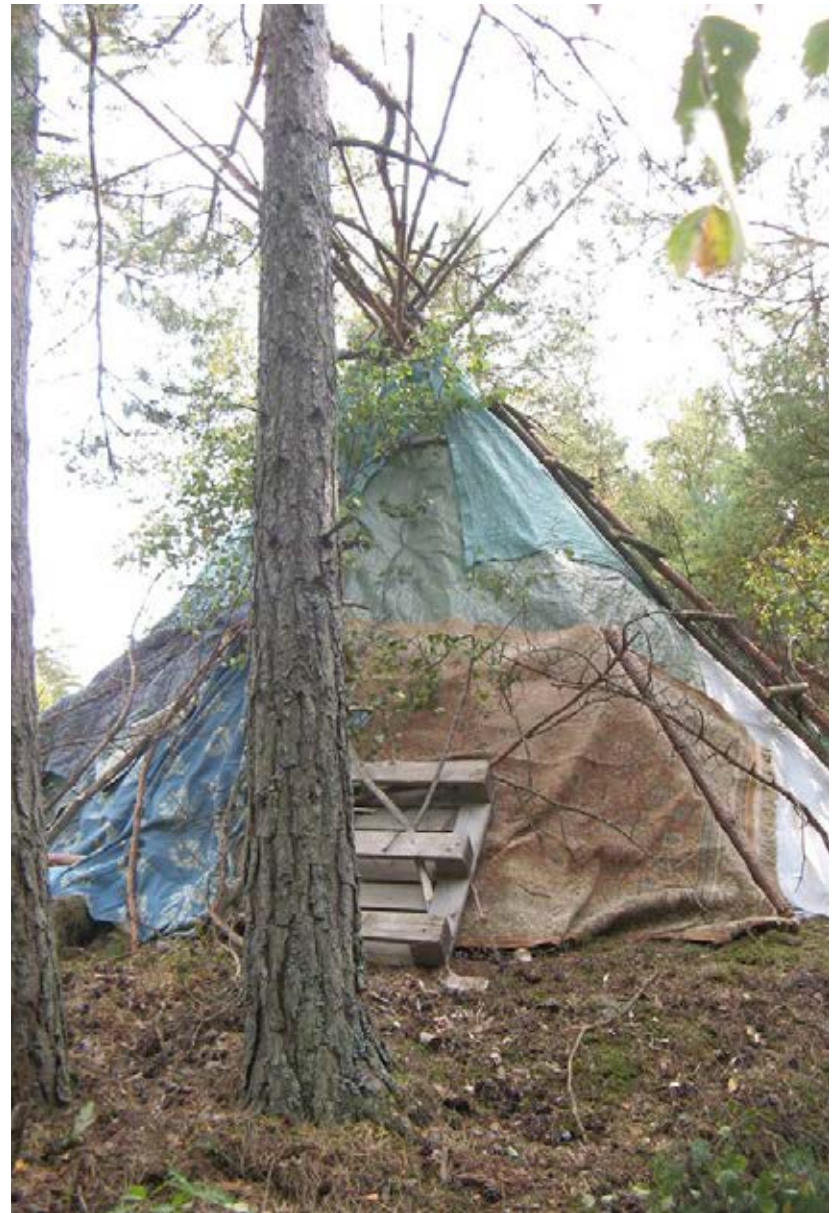
Fast jag sov i tipin för några dagar sedan. Det är väldigt trivsamt och till skillnad från att vakna upp i en stad så vaknar jag alltid utvilad

Torgny Nordén

05.03.2014 14:25

Det mesta jag kände som en uppoffring insåg jag ju snart hur litet betydelse det hade haft i mitt liv på något annat sätt än att jag gav dem ett inbillat värde

Vilma Määttänen

Vilma Määttänen

09.04.2014 16:54

Hej! Vad kul att du gör ett sånt projekt! Jag håller själv på med liknande ämnen. Jag flyttade hemifrån 2007 och byggde en koja i skogen och bodde i den ett halvår ungefär. Sen byggde jag en koja av presenning och grenar i Skattungbyn 2009 vid älven och bodde där på sommaren. Jag svarar mera senare! Vilma

Vilma Määttänen

10.04.2014 16:01

Ja.. Mitt första hem: Jag ville känna mitt hem, utifrån och in, jag ville prova ifall jag klarade av att ta hand om mina basbehov. jag ville också göra mitt första hem med så lite pengar som möjligt, och utan ritningar eller för stora planeringar. Jag började med att samla material i skogen. Jag fick hämta material på sågverket, sådant som dom hade över. Då flätade jag en koja, ungefär 5mx5m. och taket blev från baksidor av stockar jag fick från sågen. sen gjorde jag en ugn av lera, och skorsten från en gammal vattenränna. Jag fick halm från en bonde, som jag isolerade med. jag bodde där värvinter och sommar. Jag hade problem med fukt, för att jag hade inte dranerat runt, så det var ganska kallt och fuktigt att bo där. men helt klart vårt upplevelsen!

Vilma Määttänen

10.04.2014 16:07

I skattungbyn i dalarna byggde jag ett golv, och flätade en struktur över som jag la presenningen på. Jag hade också filtat som isolering. där bodde jag på en annan sommar. behovet kommer nog från viljan att vara utomhus, och få den direkta kontakten med naturen på det sättet. Jag har aldrig bott i lägenhet, och kan därför inte gemföra med det, men bara gemfört med att bo i ett trähus så är skillnaden stor. alla ljud från skogen hörs direkt in; jag minns när jag sov i mitt första hem hur förvånad jag var på våren att fåglarna sjöng oavbrutet den första tiden. det var speciellt att ha dom så nära.

Vilma Määttänen

10.04.2014 16:11

Sen har jag också byggt en jurta, och iden kom från att jag ville ta hemmet med mig. i den bodde jag utanför Järna med min familj en sommar, medans vi byggde på våran vagn, som vi sen flyttade in på vintern. i vagnsbygget var iden samma, att kunna flytta på hemmet efter behov.

Vilma Määttänen

10.04.2014 16:13

I alla dom här sätten är det tydligt att det behövs tid för att ta hand om hemmet, göra ved, hämta vatten etc. så det innebär ett helt sätt att leva på, vilket jag har upplevt meningsfullt just kanske att jag blir i direkt kontakt med mig själv genom mina behov som jag måste ta hand om.

Josef

Den onsdag, 26 februari 2014 11:07 skrev Josef Beckenham <beckenham@hotmail.com>:

Jag har i stora delen av mitt liv varit intresserad av att bo utomhus och hur man kan göra saker mer harmoniskt. Det var vinter i Norge, jag hade akt dit med vision om jobb och pengar. Hur som, livssituation och ekonomi gick inte riktigt hand i hand. Mitt val var att åka hem till Sverige igen och sommarjobba, men jag hade ingen bostad, var nyskild och var lite oviss om vart och vad livet/sommaren hade att erbjuda.

Billingen ligger mig kär och det var ett bra utgångsställe, nära till bad, dricksvatten, arbete och vänner. Det var precis innan juni jag letade upp en tallplats lagom undangord från alla barplockare och motionärer, jag började med att sätta upp ett klassiskt tält.

Det fungerade, men var litet och kallt. Under tiden jag bodde i det så började ett vindskydd ta form som senare blev det stora tälttältet jag bodde större delen av sommaren i. Det var byggt av björkskanor som de hade tagit ner vid en närliggande kraftledning. Ett antal presenningar fungerade som duk. De hade jag fått av vänner eller hittat i kontainrar.

De höll oftast vattentätt, och vi kunde vara 2 personer i det, med en stor eldstad i mitten och en koksbank i ena kanten. Bortsett från allt en del djur stödade eller matlagning var det inga inkraktare, hade mycket saker där men ingen under hela sommaren tog eller förstörde något, vilket gjorde mig väldigt glad och trygg. En sommarmorgon vaknade jag av att en farbror var utanför tältet med sin hund, han frågade om jag faktiskt "bodde" här, och jag svarade ja. På vilket han uttryckte glädje och intresse för platsen jag valt och den fina naturen.

Jag lärde mig mycket under tiden, jag hade inte så mycket förutfattade meningar om hur det skulle vara men vad jag insåg efter tre månader var att jag älskade det. Att vakna med skogen och leva med den ger mycket. Sakta blir man mer bekväm och uppskattar andra saker än de man kanske är van vid, man kanske inte kan säga att det ena är bättre än det andra. Men jag kan för min egen del säga att hela jag som person fungerar bättre när jag lever i och med naturen, lugnet de ger mig och uppföringarna som krävs fyller tiden väl.

De främsta skillnaderna jag fann var att slippa ha vagnar, mitt vardagsrum hade inga begränsningar och formationerna man själv kan välja gör det så mycket mer intressant. Att även kunna vakna upp och gå ut på den egengravda toan var en lycka. Solen sken väldigt mycket den sommaren och regn var inget större bekymmer.

Sedan efter ett tag blev man mer och uppmärksam på djur som besökte en ofta och hur marken jag levde på formade sig efter mina levnadsmönster. Upptäckte att fåglar av någon anledning gillade att äta stearinljus.

Nu är jag i god tid med arets planering och har en bättre ekonomi för att kunna göra min vistelse i skogen mer bekväm, i år blir det nog något mer än trähus hallet, ska försöka anlagga en liten matträdgård och lägga 4 veckors jobb på boendet innan jag börjar jobba. Men denna gången är det inte av några skal ekonomin som gör att jag flyttar ut, jag blev kär i skogen och jag skulle tro att jag kommer ha en vistelse på 4-5 månader.

Vad som dock avslutade min förra vistelse var ett stort gäng gellingar, de fick för sig att mitt fina tält var en utmärkt bostad, och efter upprepade attacker mot varandra insåg vi nog båda att de hade vunnit, jag fick flytta ut och de hade en väldigt schysst plats för vintern, men snart kommer jag hem och de åker ut :D

Har du några fler frågor så svarar jag gärna ;)

Kram Josef

Date: Fri, 28 Feb 2014 09:27:02 +0000
From: Innskagnamar@yahoo.se
Subject: SV: Skogsboende
To: beckenhans@hotmail.com

TACK Josef, det blir ganska mycket text dethär... :)

Fåglarna vill nog säkert åt fettat (paraffinolja) i stearinet. Jag blev lite förskräckt och googlade om det var farligt men det är inte skadligt så länge de inte äter en massa under längre tid.

Om du vill får du gärna skriva lite mer om vad du menar med att "göra saker mer harmoniskt". Vad var det som var oharmoniskt innan/annars?

Kram Linn

Josef Beckenham 4 mar
Till: Jag

hehe okej

Vad jag syftar på är att när jag själv så enkelt kan välja plats, bygga efter mina tycken och enkelt utforma saker utan någon ev-lagerhetsinnehavares misstynke. Att man genom sin bostad även kan uttrycka sig som person, vilket saklart alla gör i sina hem, men jag anser att för mig ger friheten mig harmoni.
Att bara se hur marken man rör sig på ändrar sig, stigar bildas, gräsmark blir till stampat jordgiv.

Känner väl av livstödet mer, tiden står inte lika stilla som i ett skyddat boende i stadsmiljö. Nu uttrycker sig anstiderna mycket mer starkt och man ser liv komma och gå.

Tog ett bad igår i en sjö, vi hade en båt och paddlade. I min sko fastnade de en stor laskig vattenskalbagge. Tog med honom i en flaska, stora vassa kärlar hade den. Vi doppade den till Betzedub, men efter ett par söksningar på internet kom vi fram till att de var en träslända som kan bli upp till 5 år, varje sommar blir den en träslända, sen tillbaka till skuttbaggs/spindel mode haha
Han fick sin frihet

Ha de fint
// Josef

3. Källor till tankekartan

NATUREN som kraftkälla - om hur och varför naturen påverkar hälsan, Naturvårdsverket, Bromma, 2006.

Rödlistade arter i Sverige 2005, Ulf Gärdenfors ed. ArtDatabanken i samarbete med Naturvårdsverket, SLU, Uppsala, 2005.

FRIDLYSTA växter och djur i Sverige, Marianne Wetterin, Naturvårdsverket, Stockholm, 2012.

Allemansrätten - Vad säger lagen? Bertil Bengtsson, Naturvårdsverket, Solna, 2004.

Praktika, Sven Lindqvist, Atlas AB, Stockholm, 2009.

In i Vildmarken (originaltitel: Into the wild), Jon Krakauer, Fälth & Hässler, Värnamo, 1999.

Days of War, Nights of Love - Crimethink for beginners, CrimethInc, Atlanta, 2000.

Vi är Misfits! queerfeministisk aktivism och anarkistiska visioner, Christoph Fielder, Elin Sandström Lundh, Akvedukt Bokförlag, Stockholm, 2009.

De Ovanliga: Människor som går mot strömmen, Åke Mokvist, Byggförlaget, Stockholm, 2000.

De Ovanliga 2: Där friheten är viktigare än tryggheten, Åke Mokvist, Balkong, Stockholm, 2006.

Lyckliga i alla sina dagar: om pengars och människors värde, Nina Björk, Wahlström & Widstrand, Stockholm, 2012.

Vete, vapen och virus, (originaltitel: Guns, germs and steel) Jared Diamond, Norstedt, Stockholm, 1999.

Den kultiverade människan, Jonas Frykman & Orvar Löfgren, Liber Läromedel, Lund, 1979.

Människan och naturen (originaltitel: Man and the natural world) Thomas Keith, Ordfront, Stockholm, 1988.

Skogsliv vid Walden, Henry David Thoreau, Wahlström & Widstrand, Stockholm, 1998.

Why Primitivism? John Zerzan, u.o., 2002.

Vi och naturen - en studie av sexåringars uppfattningar om människans roll i naturen, Marie Salander & Zandra Sandelund, Luleå tekniska universitet, Institutionen för Pedagogik och lärande, 2010.

Foods of the Gods, Terence McKenna, Bantam Books, New York City, USA, 1993.

Deltagarkultur, Kristoffer Haggren, Elge Larsson, Leo Nordwall & Gabriel Widing, Korpen, Göteborg, 2008.

Earthworks, Art and the Landscape of the Sixties, Suzaan Boettger, University of California Ltd. Berkeley & LA California, 2004.

Surplus, Erik Gandini & Johan Söderberg. Atmo Media Network, Stockholm, Folkets Bio AB, Stockholm, 2003. (Jag såg filmen första gången 2009 och skrev ner citatet 20/3 2014.)

Föreläsningen "Nya lösningar på byggnadsrelaterad ohälsa?" som streamades från Triple Helix, Umeå Universitet. Arrangörer: KOMIN, MILJÖSAMVERKAN VÄSTERBOTTEN, Samverkansprojektet (Sverige och Finland) TEMA, Teori möter arbetsliv. 11/2 2014.

Microtopia, Jesper Wachtmeister, SVT, Eight Millimeters, Solaris Film-production, Film i Väst, 2013.

<http://www.solarisfilm.se/portfolio/microtopia/>

<http://www.solarisfilm.se/newsite/wp-content/uploads/2013/09/filedlab.png>

http://www.solarisfilm.se/newsite/wp-content/uploads/2013/09/tents_night.png (hämtat: 30/1 2014).

Handbok Överlevnad, 1988 års utgåva, försvarets bok- och blankettförråd http://vildvaxande.org/texter/handbok_overlevnad.pdf (hämtat: 21/3 2014).

Industrial Society and Its Future, Theodore Kaczynski, u.o., 1995.

<http://editions-hache.com/essais/pdf/kaczynski2.pdf> (hämtat: 20/3 2014).

Vargatid nr.1 <http://vildvaxande.org/texter/Vargatid1.pdf> (hämtat: 21/3 2014).

<http://www.ne.se/neolitiska-revolutionen> (hämtat: 4/3 2014).

<http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/mysteriet-manniskan/> (hämtat: 4/3 2014).

<http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/lasse-berg-skymnings-sang-i-kalahari-hur-manniskan-bytte-tillvaro/> (hämtat: 4/3 2014).

<http://www.alternativ.nu/index.php?topic=22224.0> (hämtat: 7/4 2014).

<http://debatt.sol.no/content/jeg-har-lyst-til-bo-i-skogen> (hämtat: 7/4 2014).

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Solar_heating_system.jpg (hämtat: 7/4 2014).

<http://www.bokus.com/bok/9789170377693/den-solidariska-ge-nen-anteckningar-om-klass-utopi-och-manniskans-natur/> (hämtat: 9/4 2014).

<http://www.extrakt.se/livsstil-och-konsumtion/grona-utopier-vis-ar-att-det-finns-andra-alternativ/> (hämtat: 9/4 2014).

http://www.medicinehunter.com/sites/default/files/image-cache/w_684/ayahuasca_layering_leaf_and_vine_main_0.jpg (hämtat: 18/3 2014).

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Slavic_neopaganism.jpg (hämtat: 7/3 2014).

<http://img.photobucket.com/albums/v297/warmachine82/Tassili4.jpg?t=1231622457> (hämtat: 7/3 2014).

<http://www.cuew.org/thefivepoints.html> (hämtat: 12/3 2014).

http://dagensannonser.se/annons/tr%C3%A4dn%C3%A4t_14052 (hämtat: 21/1 2014).

http://www.allox.se/images/produkter/nat/tradnat_1024.jpg (hämtat: 21/1 2014).

<http://psychicpowerprojection.blogspot.fi/2012/07/wicca-moon-ritual.html> (hämtat: 24/1 2014).

<http://bombmagazine.org/article/1576/jessica-stockholder>(hämtat: 12/3 2014.)

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Triple-Goddess-Waxing-Full-Waning-Symbol.svg> (hämtat: 7/3 2014).

<http://viewfromthetent.tumblr.com/> (hämtat: 28/1 2014).

https://www.google.com/search?q=Buckminster+Fuller&client=ubuntu&hs=ILL&channel=fs&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=2RXhUqX-SGO_G7AbA9IHQAaw&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1317&bih=619 (hämtat: 30/1 2014).

http://www.denverpost.com/ci_19360350 (hämtat: 30/1 2014).

<http://www.learntarot.com/maj00.htm> (hämtat: 5/3 2014).

<http://www.ericvalli.com/index.php?/stories/off-the-grid/> (hämtat: 24/1 2014).

<http://www.goodreads.com/quotes/tag/awe> (hämtat: 27/1 2014).

<http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/nina-bjork-lyckliga-i-alla-sina-dagar-om-pengars-och-manniskors-varde/> (hämtat: 18/3 2014).

<http://sv.wikipedia.org/wiki/68-v%C3%A4nstern> (hämtat: 18/3 2014).

<http://varmland.konstframjandet.se/verksamhet/projekt/ruben-watte-2/> (hämtat: 18/3 2014).

http://en.wikiquote.org/wiki/Voltairine_de_Cleyre (hämtat: 27/1 2014).

<http://vildvaxande.org/vargatid/ga-intro.html> (hämtat: 19/3 2014).

https://www.youtube.com/watch?v=mtuxHVD4Srw&index=3&list=PLoS1XtEecYycPRpwb56HGvLUHYI_KRR2o (hämtat: 7/3 2014).

http://vildvaxande.org/texter/handbok_overlevnad.pdf (hämtat: 21/3 2014).

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=793&artikel=491113> (hämtat: 26/3 2014).

<http://www.tate.org.uk/whats-on/tate-britain/display/art-and-sublime> (hämtat: 25/3 2014).

<http://www.tate.org.uk/art/research-publications/the-sublime> (hämtat: 25/3 2014).

<http://greenanarchy.org/primitivism> (hämtat: 25/3 2014).

<http://www.nytimes.com/1993/12/05/weekinreview/nov-28-dec-4-a-natural-longing-for-nature.html> (hämtat: 25/3 2014).

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1714435/biophilia-hypothesis> (hämtat: 24/3 2014).

<http://www.theguardian.com/news/2005/oct/27/mainsection.commentanddebate21> (hämtat: 27/1 2014).

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Neolitikum#Konsekvenser> (hämtat: 11/2 2014).

http://en.wikipedia.org/wiki/Neolithic#Social_organization (hämtat: 11/2 2014).

http://en.wikipedia.org/wiki/Neolithic_Revolution#Social_change (hämtat: 3/3 2014).

http://en.wikipedia.org/wiki/Terror_Management_Theory (hämtat: 3/3 2014).

http://www.youtube.com/watch?v=S08CFnzviG4&list=PLoS1XtEecYyfi7s8L0u4lwciA1gH_mzIP (hämtat: 3/3 2014).

https://fbexternal-a.akamaihd.net/safe_image.php?d=AQCP9JavKLP-fLv5B&url=http%3A%2F%2Fi1.yimg.com%2Fvi%2F--1AEHcLmuk%2F-maxresdefault.jpg%3Ffeature%3Dog&jq=100 (hämtat: 3/3 2014).

<http://skogen.se/nyheter/barkbrod-fran-nodfoda-till-lyxmat> (hämtat: 28/1 2014).

http://www.svd.se/mat-och-vin/recept/barkbrod_5915593.svd (hämtat: 28/1 2014).

http://gfx.svd-cdn.se/multimedia/dynamic/00718/barkbrod-348-paket_718947c.jpg (hämtat: 28/1 2014).

<http://www.familjeliv.se/Forum-22-414/m69886685.html> (hämtat: 28/1 2014).

<http://paleo-life.com/forum/viewtopic.php?t=107> (hämtat: 14/3 2014).

<http://paleo-life.com/forum/viewtopic.php?t=107> (hämtat: 28/1 2014).

<http://www.skovdenyheter.se/artikel/25652/forest-star-lockade-600> (hämtat: 18/3 2014).

<http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/rodlistan/om-rodlistan1/> (hämtat: 5/2 2014).

<http://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Djur-och-vaxter/Fridlyst/> (hämtat: 3/2 2014).

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Naturvard/Artbevarande/Atgardsprogram-for-hotade-arter/> (hämtat: 3/2 2014).

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8252-3.pdf> (hämtat: 3/2 2014).

<http://www.extrakt.se/livsstil-och-konsumtion/grona-utopier-visar-att-det-finns-andra-alternativ/> (hämtat: 9/4 2014).

<http://vildvaxande.org/> (hämtat: 21/3 2014).

<http://www.marxists.org/svenska/marx/1844/40-d005.htm#h2> (hämtat: 2/4 2014).

<http://www.alternativ.nu/index.php?topic=105121.0> (hämtat: 28/1 2014).

TACK

Albert Braun

Göran Torrkulla

Ingela Bodbacka-Rak

Joackim Finnholm

Fredrik Enges

Robert Back

Linda Huldén

Pernilla Holmgård

Malin Håkansson

Lyman Howard II

Johan Sandås

Måns Henriksson

Emmanuel Myrhede

Emma Althaus

Torgny Nordén

Vilma Määttänen

Josef

Erik Lillkung

Alex Backlund

Handledare: Albert Braun & Göran Torrkulla

Bedömare: Ulrika Ferm & Björn Aho

Omslagsbild: Måns Henriksson

Utställt på Strengberg Kunsthalle
Jakobstad/Pietarsaari, Finland

2014

Yrkeshögskolan Novia
Utbildningen för bildkonst
Köpmansgatan 10
68600 Jakobstad
Finland

www.bildkonst.fi

